

BOLNIKOM TEČE ČAS DRUGAČE, HITREJE!

PIŠE: PRIM. MAG. DUŠAN NOLIMAL, DR.MED., SPEC. SOC. MED., FOTO: MATIC BAJŽELJ

Že desetletja je znano, da pojem konoplje (»marihuane«) spričo številnih in zapletenih povezav s politično ideologijo, vrednotami in stališči mnoge avtorje primarno čustveno tako prizadene, da se ga le malokdo loteva brez predsodkov.

Zdravnica, znanstvenica, sodelavka in ena prvih pobudnic znanstveno utemeljene ureditve področja medicinske konoplje in kanabinoidov

v Sloveniji, dr. Lucija Perharič z Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ), je v začetku leta 2014 v glasilo Zdravniške Zbornice (*ISIS*, maj 2014; 5: 37-38) zapisala: »V poplavi različnih čustveno močno nabitih stališč v zvezi z uporabo marihuane v medicinske namene, ki se pojavljajo v javnosti in begajo bolnike, nestrpno čakam, da bo že končno nekdo oddal vlogo za registracijo kakovostnega, varnega in učinkovitega pripravka iz marihuane na Javno agencijo za zdravila in medicinske pripomočke in tako pomagal tistim bolnikom, ki se sedaj zatekajo k nakupu na črnem trgu oziroma hodijo po tovrstne pripravke v tujino.«

Pozen, a previden korak

Zato kaže razumeti pobude in poročilo Delovne skupine za področje predpisovanja medicinske konoplje in kanabinoidov pri Zdravniški zbornici Slovenije v letu 2016 kot sicer pozen, a previden korak naprej pri promociji uporabe konoplje v medicinske namene. Med prvo pobudo zdravnice in

pobudo Zdravniške zbornice je, delno tudi kot odgovor na »spanje« Ministrstva za zdravje (MZ) in uradne medicine, nastal Mednarodni inštitut za kanabinoide (ICANNA, www.institut-icanna.com), ki je interdisciplinarna organizacija, ki združuje številne strokovnjake, raziskovalce in znanstvenike iz različnih držav. Nekateri člani slovenske zbornične skupine so tudi sodelavci ICANNA-e.

Predmet razhajanj

Ne glede na to je pohvalno, da se je tudi Zdravniška zbornica Slovenije končno lotila obravnave tega vprašanja, saj so bili v večini primerov ravno bolniki ter zdravniki, ki so zagovarjali njihove pravice, v dolgoletnih kaotičnih razmerah in situaciji na področju politike in zakonodaje v najslabšem položaju. Številni bolniki še vedno iščejo pomoč na črnem trgu ali zunaj slovenskih meja, saj trg in državne meje ne morejo in ne smejo biti tudi meje v dostopnosti do zdravljenja. Strokovnjaki, ki so že pred mnogimi leti razkrivali ogrožanje zdravja in varnosti, povezano z anomalijami v zakonodaji in razvrščanju konoplje, so bili diskreditirani in marginalizirani. Po tem je razvrščanje konoplje v sistemu nadzora nad prepovedanimi drogami in zdravlili postalo žarišče napetosti in je še vedno predmet razhajanj strokovnjakov različnih strok. Ob tem je bistvena tudi

Šele obsodba in odprava prohibicije bo omogočila nepristransko in kritično vrednotenje zdravljenja s konopljo.

usklajenost politik. To pomeni, da se politike različnih ministrstev dopolnjujejo in si ne nasprotujejo glede konoplje in zdravja.

Usklajevanje!

Zdravstveni sektor je dobra izhodiščna točka za vzpostavljanje podpore in struktur na tem področju, a potrebno je močno in naklonjeno vodstvo s strani ministrstva za zdravje (MZ) ob podpori NIJZ. Brez te usklajenosti napredka ne bo. Danes opažamo, da so najbolj glasni spet tisti, ki premalo poznajo problematiko in izzive uporabe konoplje v preventivi, zdravljenju in vzdrževanju dobrega počutja. Kitijo se s strokovnimi dosežki in novostmi na tem področju, z izjavami na meji senzacionalizma in preuranjenih zaključkov, ki ostajajo premalo znanstveno podprte ter so nezadostno medsektorsko in multidisciplinarno usklajene.

Konkretna zdravniška navodila

Skupina pri Zdravniški zbornici Slovenije je naredila pomemben korak, a je to še vedno premalo za zaščito zdravnikov in drugih strokovnjakov, ki so se iz moralnih motivov preprečevanja nepotrebnega škodovanja drugim drznili kritizirati prohibicijo konoplje in zagovarjati njeno ponovno uvedbo v medicino. Prav tako so Zdravniška zbornica Slovenije, druge zdravniške organizacije in naša država še veliko premalo naredile za bolnike, ki imajo oviran dostop do medicinske konoplje in že predolgo potrebujejo zelo konkretna zdravniška navodila glede njene

uporabe. Njim teče čas drugače, hitreje.

Potreben je bolj celovit ...

Poleg tega skupina pri pripravi predlogov ni razumno uporabila vseh trenutno dostopnih dokazov, saj ni upoštevala neučinkovitost in škode, ki jo povzroča prohibicija konoplje. Bolniki, ki si pri zdravljenju pomagajo s konopljo, še vedno nimajo dostopa do naravnih zdravil iz te zdravilne rastline. Trenutno pri nas dovoljena zdravila na temelju konoplje nimajo enakovrednih učinkov, poleg tega so tudi zelo draga. Ker nekateri bolniki ali njihovi svojci konopljo gojijo kar sami ali jo kupujejo na črnem trgu, so pogoste tarče policijskega pregona in kazenskih ovadb. Kriminalizirani so tudi vsi, ki tem bolnikom pomagajo pri uporabi konoplje. Zato bi morali člani delovne skupine razkriti tudi škodo, ki so jo utrpeli številni bolniki in ostali zaradi neustrezne razvrstitve konoplje med »rastline in substance, ki so zelo nevarne za zdravje ljudi zaradi hudih posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba in so v medicini neuporabne« (JAZMP, 2016). Mnogi bolniki in njihovi svojci so zaradi stigmatizacije, nadlegovanja, diskriminacije in represije utrpeli tudi hude stresne motnje in rabijo zdravniško, pravno in drugo pomoč. Šele obsodba in odprava prohibicije konoplje bo omogočila nepristransko in kritično vrednotenje tako tradicionalnih kot komplementarnih in alternativnih pristopov k zdravljenju s konopljo. Slovenija se je sicer v devetdesetih letih odmaknila od »vojne proti drogam« in vpeljala pristope

javnega zdravja v zvezi z grozečo epidemijo aidsa zaradi vbrizgavanja nekaterih bolj nevarnih drog. Ob tem pa je paradoksalno in zaskrbljujoče okrepila represivne ukrepe na področju konoplje.

... in uravnotežem pristop

Prvo poročilo in predlogi ukrepov skupine pri Zdravniški zbornici Slovenije kažejo na premajhno zavedanje glede negativnih vplivov prohibicije na ureditev in uporabo zdravil iz konoplje ter ogromne škode in na tisoče primerov storjenih krivic, ki jih je le-ta narekovala. Samo v letu 2014 je slovenska policija obravnavala 2089 ljudi zaradi suma storitve kaznivega dejanja s področja prepovedanih drog in 3780 ljudi zaradi suma storitve prekrška. Prav konoplja pa je že vrsto let tista prepovedana droga, s katero je povezanih največ teh kaznivih dejanj in prekrškov, ki jih zazna policija. Nevladne organizacije in civilne iniciative nas z dokazi opozarjajo, da so bile v številnih primerih te zaznave in obravnave neupravičene, ker je šlo za bolnike, in naša naloga je, da se jim aktivno zoperstavimo. Zato je poročanje o slabih praksah vsaj tako pomembno kot poročanje o dobrih. Vendar Prvo poročilo delovne skupine pri Zdravniški zbornici Slovenije še ni zmoglo zornalne in etične ocene prohibicije konoplje, ki jo je javnost glede na poslanstvo Zdravniške zbornice Slovenije pričakovala. Zato poročilo lahko jmljemo predvsem kot poročilo o idejah, ki so se marsikje v tujini že razvile in prakso. Bolj uravnoteženo ter celostno poročilo bi moralo zajeti informacije o tem, česa ne smemo in kako ne smemo delati, če želimo doseči cilj. Dobro poznavanje razmer in vzrokov za prohibicijo konoplje je ključnega pomena za nadaljnje aktivnosti. Je predpogoj za oblikovanje politike, zakonodaje in strategije, katere prioritetni cilj bo ureditev in uporaba konoplje v medicinske namene, to je legalno zdravljenje s to zdravilno rastlino. □

Bolj uravnoteženo ter celostno poročilo bi moralo zajeti informacije o tem, česa ne smemo in kako ne smemo delati, če želimo doseči cilj.